

บทที่ 10

ตอนสำคัญที่สุดของลัทธิจักรวรรดินิยมและการเริ่มยุคใหม่ในญี่ปุ่น

เมื่อถึงปี ค.ศ.1914 ญี่ปุ่นก็มีอำนาจเฟื่องฟูยิ่ง

ในขณะที่จีนยุ่งอยู่กับเรื่องปฏิวัตินั้น ญี่ปุ่นกลับมีเสถียรภาพและมีความเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นการปฏิรูปต่าง ๆ ที่ทำในสมัยการกลับคืนสู่อำนาจของกษัตริย์เมอิจิสำเร็จ ลุล่วงไปโดยมิได้ทำให้โครงสร้างของสังคมญี่ปุ่นถูกกระทบกระเทือนมากนัก ก่อนปี ค.ศ.1914 ญี่ปุ่นได้รับการยอมรับนับถือจากนานาชาติว่าเป็นชาติที่เจริญแล้วชาติหนึ่ง ได้ขยายดินแดนของตนออกไปอย่างกว้างขวาง ทั้งยังได้มาซึ่งหลักที่จะทำให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมสำคัญต่อไป อาศัยรากฐานเหล่านี้ญี่ปุ่นได้สร้างตัวให้เฟื่องฟูมีอำนาจขึ้นมาเด่นกว่าใคร ๆ ในหมู่ชนชาติต่าง ๆ ในเอเชียด้วยกันและในที่สุดก็อยู่ในฐานะที่จะหาทางเป็นประมุขในตะวันออกไกลให้ได้

ผลของการเข้าร่วมในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

การเข้าร่วมในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งของญี่ปุ่นมีผลประหลาดในการที่กระตุ้นความโน้มเอียงทั้งในการขยายอาณาจักรและในทางเสรีนิยมขึ้นภายในประเทศ รัฐบาลญี่ปุ่นเข้าทำสงครามกับเยอรมนีในปี ค.ศ.1914 ตามประกาศก็เพื่อปฏิบัติตามสัญญาพันธมิตรระหว่างอังกฤษกับญี่ปุ่น แต่ความจริงแล้วเป็นเพราะความปรารถนาที่จะได้เข้าครอบงำอ่าวเกียวเจาและเขตสัมปทานของเยอรมันในคาบสมุทรชานตุง การเข้าครอบครองเขตผลประโยชน์ของเยอรมันไม่มีความลำบากยุ่งยากอะไรมาก และในระหว่างสงครามญี่ปุ่นก็ได้เข้ายึดเอาดินแดนของเยอรมนี ในมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือเส้นศูนย์

1. จีนปฏิวัติ 10 ค.ศ.1911 ต่อจากนี้ก็แย่งกันเป็นใหญ่ การปกครองบ้านเมืองไม่เรียบร้อยดังเช่นญี่ปุ่น

สูตรซึ่งได้แก่หมู่เกาะมาร์แชล คาโรไลน์ และมาเรียนา² ญี่ปุ่นไม่ใคร่สนใจกับการสงครามทางซีกโลกตะวันตก แต่ได้ใช้โอกาสในขณะที่จีนกำลังอ่อนแอและในขณะที่พวกมหาอำนาจตะวันตกมัวไปยุ่งอยู่กับการรบพุ่งกันอย่างขนานใหญ่ในยุโรปให้เป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองของตนอย่างมากที่สุด ญี่ปุ่นได้รับอนุญาตจากรัฐบาลจีนที่กรุงปักกิ่งให้ขยายเขตอิทธิพลทางเศรษฐกิจออกไปในแมนจูเรียและมองโกเลียใน³ และลงทุนเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมในบริเวณลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง และยังได้รับการรับประกันผลประโยชน์ของตนจากสัญญาฉบับต่าง ๆ ที่ทำกับบรรดาประเทศพันธมิตรตะวันตกของตนอีกด้วย

ชัยชนะและความพ่ายแพ้ของญี่ปุ่น ณ ที่ประชุมเจรจาสงบศึก

ความสำเร็จผลตามนโยบายของญี่ปุ่นในการดำเนินงานทางการทูตและการเศรษฐกิจได้ปรากฏให้เห็นในการประชุมเจรจาสงบศึกในปี ค.ศ.1919 เป็นธรรมดาที่ผู้แทนของจีนจะขอชานตุงคืน เพราะคำขอนี้สอดคล้องกับหลักการของประธานาธิบดีวิลสัน⁴อย่างถูกต้องเต็มที่ อย่างไรก็ตามก็ดีญี่ปุ่นปฏิเสธที่จะปฏิบัติตาม และประธานาธิบดีวิลสันก็มิได้คาดคั้นอย่างจริงจังในอันที่จะให้ญี่ปุ่นคืนชานตุงให้แก่จีน สาเหตุหนึ่งก็เพราะจุดประสงค์อีกประการหนึ่งของญี่ปุ่นที่เป็นปัญหาน้อยกว่าเรื่องนี้ได้ถูกที่ประชุมปฏิเสธไปแล้ว คือ ฝ่ายญี่ปุ่นขอร้องให้ออกประกาศรับรองหลักการ “ความเท่าเทียมกันของชาติต่าง ๆ และการปฏิบัติด้วยความยุติธรรมต่อชาติเหล่านั้น” ในเรื่องนี้จีนและญี่ปุ่นเห็นพ้องกันและได้รับการสนับสนุนจากผู้แทนของประเทศในยุโรปหลายประเทศด้วย แต่ความกลัวว่าการประกาศรับรองเช่นนั้นจะขัดแย้งกับนโยบายการจำกัดคนตะวันออกเข้าเมืองทำให้สหรัฐและอังกฤษไม่เห็นด้วยเมื่อมีการลงคะแนนเสียงกันในเรื่องนี้ในคณะกรรมาธิการของสันนิบาตชาติ กรณีนี้ชี้ให้เห็นว่าพวกรัฐบุรุษตะวันตกได้ขัดขวางญี่ปุ่นเมื่อญี่ปุ่นสนับสนุนปัญหาเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติที่สอดคล้องกับอุดมคติที่

2. the Marshall, Caroline, and Mariana Islands

3. Inner Mongolia

4. President Wilson's Fourteen Points : เป็นถ้อยแถลงที่ขึ้นชื่อลือนามที่สุดและมีอิทธิพลที่สุดว่าด้วยเรื่องเป้าหมายของฝ่ายสัมพันธมิตรในการทำสงคราม ถ้อยแถลงนี้ได้รับการประกาศเป็นทางการเมื่อวันที่ 8 มกราคม ค.ศ.1918 ฝ่ายสัมพันธมิตรในขณะนั้นยอมรับทั้งสิบสี่ข้อของประธานาธิบดีวิลสันอย่างเสียไม่ได้

การทำสงครามครั้งนั้นมุ่งผลเชิงไว้อย่างแท้จริง และแล้วพวกรัฐบุรุษเหล่านั้นก็กลับไปยอมให้ญี่ปุ่นในปัญหาเรื่องชานตุง ซึ่งเป็นปัญหาที่ญี่ปุ่นไม่มีเหตุผลอันชอบธรรมสนับสนุนเลย หมู่เกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิกตอนเหนือที่ญี่ปุ่นยึดมาจากเยอรมนีนั้นญี่ปุ่นได้รับการยินยอมให้ครอบครองต่อไปได้ตามสัญญาลับที่ได้ทำกันเมื่อปี ค.ศ. 1917 แม้ว่าการครอบครองหมู่เกาะเหล่านี้จะเป็นในแบบดินแดนในความอารักขาของสันนิบาตชาติก็ตาม

ความโน้มเอียงในทางเสรีนิยมเมื่อหลังสงคราม

ทั้ง ๆ ที่ได้รับผลจากความพยายามเผด็จการรวบรัดนิยม ญี่ปุ่นในภายหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ก็มีแนวโน้มไปทางเสรีนิยมทั้งในเรื่องกิจการภายในประเทศและในเรื่องความสัมพันธ์กับต่างประเทศความรู้สึกเกลียดสงคราม ซึ่งมีอยู่ทั่วไประยะเวลาอันสั้นในประเทศทางซีกโลกตะวันตกโดยมากก็ปรากฏว่ามีในญี่ปุ่นด้วย แต่รุนแรงน้อยกว่าและทำให้เกิดมีการเปลี่ยนแปลงโดยฉับพลันต่อความเป็นผู้นำของฝ่ายทหาร ในระหว่างสงครามญี่ปุ่นได้สมาคมคบหากับประเทศประชาธิปไตยที่สำคัญ ๆ ของตะวันตกได้เป็นหนึ่งใน "ห้าพี่เบิ้ม" ในการประชุมเจรจาสงบศึกที่ปารีส และได้ลงนามในสัญญาสันติภาพแวร์ซายส์และเข้าร่วมในสันนิบาตชาติ⁵ ในประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่น ญี่ปุ่นได้เคยแสดงให้เห็นมาสองครั้งแล้วก่อนหน้าถึงความสามารถที่จะรับเอาสถาบันที่ตนรู้สึกว่า จะเป็นสถาบันที่มีประสิทธิภาพที่สุดและทันสมัยที่สุดไว้เป็นของตน และผู้นำของญี่ปุ่นหลายคนได้รับคำชักชวนให้เชื่อว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งจำเป็นแก่ความเจริญของบ้านเมืองในคริสต์ศตวรรษที่ยี่สิบ พิจารณาโดยเฉพาะแต่ในด้านการทำให้ประเทศญี่ปุ่นเข้มแข็งด้านเดียวเท่านั้นก็ยังมีเรื่องที่จะกล่าวได้อย่างมากมายถึงคุณประโยชน์ของระบอบประชาธิปไตย อนึ่ง บรรดารัฐบุรุษของญี่ปุ่นต่างพากันเห็นตระหนกอย่างแจ้งใจแล้วว่า ประเทศเยอรมนีที่มีการปกครองแบบใช้อำนาจเด็ดขาดและมีจิตใจไปในทางทหารก็ถูกปราบปรามให้พ่ายแพ้ไป (และประเทศรัสเซียที่มีการปกครองแบบใช้อำนาจเด็ดขาดก็พังทลายลงด้วยการปฏิวัติ) ในเมื่อบรรดาชาติประชาธิปไตยทั้งหลายที่เห็นได้ชัดว่าอ่อนแอกว่ากลับเป็นฝ่ายมีชัย และถึงแม้ว่าพวกรัฐบุรุษเหล่านี้มีน้อยคนจะมี

5. ตรงกันข้ามกับประเทศสหรัฐอเมริกาของประธานาธิบดีวิลสันเองที่ได้ลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพแวร์ซายส์ และมีได้เข้าร่วมในสันนิบาตชาติด้วย

จิตใจเป็นนักประชาธิปไตยตามความหมายที่แท้จริงก็ตาม อย่างน้อยที่สุดคนเหล่านี้ก็ปรารถนาที่จะรักษาชื่อเสียงของมหาอำนาจประชาธิปไตย ซึ่งดูจะกำชะตาของโลกในขณะนั้น เอาไว้

นโยบายไม่รุนแรงในกิจการระหว่างชาติ

ส่วนใหญ่ของระยะเวลาระหว่าง ค.ศ.1920 - 1929 เป็นระยะที่นโยบายระหว่างชาติของญี่ปุ่นโดยทั่ว ๆ ไปแล้วเป็นเรื่องการคืนดีกัน ซึ่งเท่ากับเป็นการกลับตรงกันข้าม แต่เพียงบางส่วนของกรรุกรานที่ได้ทำไปแล้ว นโยบายดังกล่าวนี้จะเห็นได้จากบทบาทของญี่ปุ่นในการประชุมปรึกษาที่วอชิงตันเมื่อปี ค.ศ.1921 - 1922 ที่ได้ก่อให้เกิดมีการตกลงในเรื่องการจำกัดอาวุธทางนาวิ⁶ สัญญาการ "เปิดประตู" ของแก้มหาอำนาจ⁷ เกี่ยวกับจีน และสนธิสัญญาแปซิฟิกซึ่งทำกันในระหว่างสี่มหาอำนาจ⁸ การประชุมปรึกษาคครั้งนั้นสหรัฐเป็นผู้จัดขึ้น ส่วนใหญ่เป็นเพราะอเมริกันกลัวว่าญี่ปุ่นกำลังจะทำให้ดุลย์แห่งอำนาจในตะวันออกไกลเสียไป เนื่องจากญี่ปุ่นมีขีดความสามารถทางอุตสาหกรรมและทางทหารเพิ่มขึ้นในระหว่างสงคราม เห็นได้ชัดว่าสัญญาต่าง ๆ ที่ทำที่วอชิงตันมิได้สำเร็จผลในการที่จะผูกมัดให้ญี่ปุ่นมีนโยบายไม่รุกรานตลอดไปได้ แต่พวกผู้แทนของญี่ปุ่นก็ยอมรับข้อจำกัดของระวางขับน้ำคิดเป็นต้นของเรือรบญี่ปุ่นเป็นสามในห้าของสหรัฐและของอังกฤษ ในเวลาเดียวกันกับที่โฆษกของกองทัพเรือในประเทศญี่ปุ่นได้เรียกร้องอย่างชัดเจนว่าให้ญี่ปุ่นมีเสมอกันกับพวกมหาอำนาจทางทะเลของตะวันตก ญี่ปุ่นได้ยอมตกลงด้วยความไม่เต็มใจอย่างมาก (ที่ยอมตกลงนั้นส่วนใหญ่เป็นเพราะการรบเร้าของสหรัฐและแคนาดา) ที่จะให้สัญญาพันธมิตรของตนกับบริเตนใหญ่มีอายุยี่สิบปี สัญญาระหว่างสี่มหาอำนาจที่ใช้แทนสัญญาพันธมิตรก็มีได้มีอะไรสำคัญมากไปกว่าข้อสัญญาที่จะปรึกษาหารือกันฉันมิตรในปัญหาเกี่ยวกับแปซิฟิกและให้คำมั่นสัญญาว่าจะรักษาสถานะที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเกี่ยวกับการสร้างเสริมกำลังในอาณาบริเวณนี้ สัญญาแก้มหาอำนาจยืนยันหลักการเปิดประตูในประเทศจีน โดยกำหนดข้อ

6. a Naval Arms Limitation Agreement

7. a Nine-Power "Open Door" Treaty

8. Four-Power Pacific Pact

ตกลงให้ค่อนข้างจะกว้างขวางกว่าที่มีอยู่เดิม และให้คำรับรองแก่จีนว่ามหาอำนาจที่ลงนามในสัญญาจะไม่แสวงหาผลประโยชน์ในอาณาจักรของจีนเพิ่มต่อไปอีก โดยแท้จริงแล้วสัญญานั้นมิได้คั่นอะไรให้จีนเลย แต่พวกผู้แทนของญี่ปุ่นได้เจรจากันตามลำพังกับพวกจีนและให้สัญญาว่ารัฐบาลของตนจะถอนกองทหารออกจากชานตุงและคีนอำนาจการปกครองมณฑลนั้นให้แก่จีน คงให้ผลประโยชน์ของญี่ปุ่นเหลืออยู่ในรูปการลงทุนของเอกชนเท่านั้น ญี่ปุ่นได้ปฏิบัติตามที่ได้สัญญาไว้ก่อนสิ้นปี ค.ศ.1922

รากฐานทางเศรษฐกิจของนโยบายไม่รุนแรงของญี่ปุ่น

ทัศนคติที่เป็นแบบมีเหตุผลที่ญี่ปุ่นได้แสดงให้ปรากฏในการประชุมปรึกษาที่วอชิงตันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในความพยายามที่จะคั่นกับจีนในปัญหาเรื่องชานตุงนั้น เป็นเพราะเหตุผลทางเศรษฐกิจไม่มากนักน้อย ประเทศจีน ซึ่งได้พัฒนาอุตสาหกรรมไปเพียงเล็กน้อยเท่านั้น อาจจะเป็นตลาดอันมีค่าสำหรับสินค้าของญี่ปุ่นและเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญแห่งหนึ่งได้ นักธุรกิจญี่ปุ่นหลายคนเห็นตระหนักรู้ว่าการผูกมิตรกับประเทศที่มีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาลบนแผ่นดินใหญ่จะอำนวยประโยชน์ให้มากกว่าการที่จะไปยึดดินแดนเอาด้วยอำนาจและเสี่ยงต่อการที่จะถูกรวมหัวกันไม่ซื่อขายสินค้าญี่ปุ่นด้วยมากมายนัก

ความก้าวหน้าไปในทางประชาธิปไตย

ในเวลาเดียวกันก็มีประชากรญี่ปุ่นบางหมู่บางพวกที่มีความสนใจอย่างแท้จริงในการที่จะให้ประเทศชาติก้าวหน้าไปในทางประชาธิปไตยเพื่อความเป็นประชาธิปไตยเท่านั้นโดยไม่คิดถึงเรื่องอะไรอื่น ความต้องการที่จะให้มีกระทรวงต่าง ๆ รับผิดชอบการปฏิบัติงานขึ้นต่อพรรคการเมือง ในรัฐสภาใดเอทแทนที่จะขึ้นต่อเจ้าหน้าที่ในสภาองคมนตรี ได้กลับมีขึ้นมาใหม่หลังจากที่ภาวะสงครามได้ผ่านพ้นไปแล้ว ในปี ค.ศ. 1918 ราชฎาสามีญูได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่น เขาได้ถูกพวกชาตินิยมรุนแรงคนหนึ่งสังหารชีวิตเสียในเวลาที่มีการประชุมกรุงวอชิงตัน¹⁰ แต่ในทศวรรษหลังสงคราม คณะรัฐมนตรีโดยมากแสดงให้เห็นแนวโน้มไปในทาง

9. sphere of interest

10. the Washington Conference

ปกครองโดยระบบพรรค ซึ่งตรงกันข้ามกับการปกครองตามคำบงการของเจ้าหน้าที่ประจำ ในปี ค.ศ.1925 รัฐบาลได้ออกกฎหมายให้ผู้บรรลุนิติภาวะแล้วทุกคนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ เรื่องนี้นับเป็นก้าวสำคัญไปในแนวทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย แม้ว่าการขยายสิทธิลงคะแนนเสียงจะมีได้ทำให้พวกราษฎรสามัญเข้ามาร่วมในกิจการสาธารณะกันอย่างทันทีทันใดก็ตาม ในเมืองต่าง ๆ มีกลุ่มพวกคนมีความรู้ พวกผู้ประกอบการอาชีพ และพวกข้าราชการเสมียนพนักงาน ที่เป็นคนมีปากมีเสียง ที่ชอบการขยายเสรีภาพส่วนบุคคลให้มีกว้างขวางยิ่งขึ้นและสนับสนุนการปฏิรูปทางสังคมและเศรษฐกิจตลอดจนทางการเมืองเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ควบคู่กันไปกับชนชั้นกลางที่เกิดขึ้นมานี้ พวกคนชั้นกรรมกรก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและเริ่มเรียกร้องให้สภาพการทำงานดีขึ้น การนัดหยุดงาน ซึ่งถึงแม้จะถูกรัฐบาลปราบปรามอย่างรุนแรงก็ได้มีขึ้นบ่อย ๆ ในทศวรรษที่ 1920 (คือ ค.ศ.1920 ถึง 1929)

อิทธิพลของลัทธิชาตินิยมที่เป็นแรงต่อต้าน

แม้ว่าแนวโน้มในทางเสรีประชาธิปไตยจะเป็นไปด้วยดีในญี่ปุ่นก็ตาม แต่ก็ไม่แรงพอที่จะขจัดอิทธิพลต่อต้านที่ฝังรากลึกให้สิ้นไปได้ และอิทธิพลต่อต้านเหล่านี้ในที่สุดก็นำประเทศไปสู่ความวิบัติ อื่นๆ เหตุจากภายนอกประเทศได้มีส่วนทำให้พวกเสรีนิยมไม่ประสบผลสำเร็จด้วยการปลดเปลื้องความคิดความเข้าใจผิด ๆ ออกไปเพื่อให้เข้าใจอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง การเยาะเย้ยถากถางการกระทำต่าง ๆ ทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งมีอยู่ทั่วไปในประเทศตะวันตกในระยะหลังสงครามก็ได้มีอยู่ในญี่ปุ่นเหมือนกัน ตรงกันข้ามกับคำทำนายของพวกรัฐบุรุษเสรีนิยมทั้งในญี่ปุ่นและในประเทศอื่น ๆ ที่เล็งเห็นโลกแต่ในแง่ดี แนวโน้มของการเมืองระหว่างประเทศมิได้แสดงว่าวิธีการประชาธิปไตยให้ผลมากมายอะไร การเกิดมีลัทธิฟาสซิสต์ขึ้นในยุโรปแสดงให้เห็นการเคลื่อนไหวที่มีกำลังแรงไปในทางตรงข้าม เกือบทุกหนทุกแห่งลัทธิชาตินิยมที่รุนแรงจะเฟื่องฟูขึ้นและทำให้ความหวังที่จะร่วมกันรักษาความสงบเรียบร้อยของโลกต้องมีควมมืดมัวไป เมื่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยต้องตกเป็นฝ่ายรับหรือฝ่ายล่าถอย ในประเทศต่าง ๆ ทางตะวันตก ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของการปกครองระบอบประชาธิปไตยนี้ ก็ยากที่จะหวังได้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยจะเป็นฝ่ายมีชัยได้ง่าย ๆ ในชาติอื่นอย่างเช่นญี่ปุ่น ซึ่งเพียงจะนำเอาการปกครองระบอบนี้เข้าไปใช้โดยมิได้มีรากฐานทางวัฒนธรรมหรือทางสถาบันสนับสนุนเลย

นโยบายเลือกที่รักมักที่ชังของชาติตะวันตก

สิ่งที่เป็นปฏิปักษ์มิให้ลัทธิเสรีนิยมเจริญรุ่งเรืองมั่นคงขึ้นได้ก็คือการที่พวกคนญี่ปุ่นรู้สึกว่ามีทางเลือกที่รักมักที่ชัง ซึ่งพวกตนประสบในรูปของการตั้งกำแพงภาษีแก่สินค้าของตนรวมทั้งการออกกฎหมายคนเข้าเมืองกีดกันคนชาติตน ในปี ค.ศ. 1924 รัฐสภาของสหรัฐได้ออกกฎหมายกีดกันชาวตะวันออก ให้ชาวเอเชียอยู่ในประเภทที่ต่ำกว่าชาวยุโรปที่ส่ำหยังที่สุดเสียอีก สหรัฐไม่ใช่ประเทศเดียวที่มีนโยบายเช่นนั้น และชาวญี่ปุ่นจำนวนมากเริ่มรู้สึกว่าพวกชาติผิวขาวที่ยิ่งใหญ่ไม่มีวันที่จะปฏิบัติกับพวกตนอย่างผู้ที่เท่าเทียมกันเลย นโยบายการตั้งกำแพงภาษีของสหรัฐและมหาอำนาจตะวันตกอื่น ๆ ก็เป็นเรื่องทำให้ชนเคืองใจในกันและกันอีกเรื่องหนึ่ง และทำให้เกิดผลกระทบกระเทือนทางจิตวิทยาและทางเศรษฐกิจด้วย เมื่อตกมาถึงปี ค.ศ. 1930 การค้าขายกับต่างประเทศของญี่ปุ่น ทั้งสินค้าออกและสินค้าเข้า ส่วนใหญ่ค้าขายกับสหรัฐ โดยสหรัฐได้เปรียบดุลย์การค้าเป็นอันมาก ผู้สนับสนุนลัทธิตั้งอัตราภาษีศุลกากรสูงในสหรัฐกล่าวหาว่ามาตรฐานในเรื่องต่าง ๆ ของอเมริกาจะถูกทำให้เสียไปเพราะการแข่งขันกับค่าแรงงาน “ถูก ๆ” ของญี่ปุ่น แต่ถ้าพิจารณาดูกันให้ดีแล้วเราจะเห็นได้ว่าสินค้าเข้าที่สำคัญของญี่ปุ่นที่ซื้อจากสหรัฐได้แก่ฝ้ายดิบและสินค้าออกสำคัญของญี่ปุ่นที่ขายให้แก่สหรัฐได้แก่ไหมดิบ ซึ่งเป็นสินค้าที่ไม่น่าจะแข่งขันกับอุตสาหกรรมอเมริกันได้เลย

ความบกพร่องร้ายแรงในระบบเศรษฐกิจ

เมื่อวิเคราะห์ดูในขั้นสุดท้ายแล้วจะเห็นว่าความพ่ายแพ้ของฝ่ายพลังทางเสรีนิยมนั้นสืบเนื่องมาจากความบกพร่องในโครงสร้างของสังคมญี่ปุ่นและในระบบเศรษฐกิจ ปัญหาพื้นฐานเกี่ยวกับการทำให้เศรษฐกิจมีความมั่นคงและให้ประชาชนส่วนใหญ่มีมาตรฐานการครองชีพเป็นที่พอใจนั้นไม่ได้รับการแก้ไขให้ลุล่วงไป และปัญหาดังกล่าวกลับทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ในเมื่อประชากรของประเทศยังคงเพิ่มต่อไปในอัตราปีละล้านคน ทั้ง ๆ ที่ได้มีการขยายการพาณิชย์และการหดถดถอยรายได้ของประชากรต่อหนึ่งคนของญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1928 ก็ประมาณหนึ่งในแปดของรายได้ของประชากรหนึ่งคนของสหรัฐเท่านั้น ความเจริญมั่งคั่งของญี่ปุ่นดังที่เป็นอยู่นั้นก็ต้องอาศัยการเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในตลาดโลก ซึ่งมีการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ การค้าต่างประเทศของ

ญี่ปุ่นได้รับการกระทบกระเทือนอย่างหนักเมื่อราคาไหม ซึ่งเป็นสินค้าออกสำคัญของญี่ปุ่นมีราคาตกลงไปประมาณ 75 เปอร์เซ็นต์ในระยะเวลาระหว่างปี ค.ศ. 1925 และ 1934 เพื่อเป็นการทดแทนความเสียหายทางตลาดไหมผู้ประกอบการหัตถกรรมญี่ปุ่นได้เร่งผลิตผ้าฝ้ายให้มากขึ้น แต่ในด้านนี้พวกญี่ปุ่นก็มีคู่แข่งหลายรายที่มีความชัดเจนและได้ทำงานด้านนี้เป็นปีกแผ่นมั่นคงมาช้านานแล้ว ยิ่งกว่านั้นญี่ปุ่นยังต้องเผชิญสภาพเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ในระยะเวลาที่ประเทศเพียงจะกำลังฟื้นตัวจากการตกต่ำทางการค้าในระหว่างปี ค.ศ. 1929 และ ค.ศ. 1931 การค้าต่างประเทศของญี่ปุ่นตกไปครึ่งหนึ่ง ส่วนหนี้สินเกี่ยวกับการเพาะปลูกและการอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นไปจนเกินรายได้ประชาชาติ ทีเดียวเพียงผิวเผินเศรษฐกิจของญี่ปุ่นดูจะฟื้นฟูจากการตกต่ำได้อย่างรวดเร็ว ในเมื่อในปี ค.ศ. 1935 สินค้าออกของญี่ปุ่นตามความจริงมีราคามากกว่ายอดของปี ค.ศ. 1925 อย่างไรก็ดี การที่เป็นเช่นนี้ได้ก็ด้วยการลดราคาสินค้าลงอย่างมากและด้วยการบังคับลดค่าแรงคนงาน ดังนั้นราคาสินค้าออกที่เพิ่มขึ้นจึงมิใช่เป็นผลกำไรสุทธิที่ชาติได้รับ

แนวความคิดตามสมัยระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ยังคงฝังตัวแน่นอยู่ในชาติ

การที่ความมั่งคั่งในหมู่ประชากรในญี่ปุ่นมีความแตกต่างกันมากมายทำให้เกิดมีการแบ่งชนและผลประโยชน์ออกเป็นชั้น ๆ กันขึ้นเอง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสังคมประชาธิปไตย พวกชนชั้นกลางมีจำนวนน้อยเกินไปและไม่มีความมั่นคงพอที่จะเป็นพลังเสรีนิยมอย่างมีประสิทธิภาพได้ ชาวไร่ชาวนาและกรรมกรที่มีเป็นจำนวนมากมหาศาลถูกนำออกจากระบอบศักดินาสวามิภักดิ์โทกูงาว์มาสู่ระบอบการปกครองแบบรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางภายใต้การบริหารของข้าราชการประจำผู้มีอำนาจอันมีประสิทธิภาพโดยมิได้มีการทำให้ชาวไร่ชาวนาเหล่านั้นเลิกพึ่งประเพณีที่เป็นคนว่านอนสอนง่ายและยอมรับคำสั่งจากเบื้องบนเลย ลักษณะความคิดสมัยระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ยังคงฝังแน่นอยู่ในชาติหลังจากที่ระบอบนายทุนสมัยใหม่เข้ามาแทนระบอบศักดินาสวามิภักดิ์แล้ว การอุตสาหกรรมการค้าและการเงินไปรวมอยู่ในมือของบริษัทใหญ่ ๆ ที่รวมบริษัทน้อย ๆ เข้าไว้ที่มีอยู่ไม่กี่บริษัท และเรียกรวมกันว่าไซบัทสึ บริษัทใหญ่ ๆ เหล่านี้แต่ละบริษัทอยู่ในอำนาจของกลุ่มตระกูลที่มีความสัมพันธ์สนิทแนบแน่นกันและรัฐบาลแทบจะเข้าไป

ควบคุมดูแลไม่ถึง ไชยบัทส์ไม่เพียงแต่มีอำนาจครอบงำการเศรษฐกิจเท่านั้นแต่ยังได้เข้าไปผูกพันกับพวกข้าราชการประจำที่มีอำนาจในการปกครองด้วย ทั้งยังมีอิทธิพลเหนือพรรคการเมืองต่าง ๆ อีกเป็นอันมาก

ลักษณะที่เป็นเสรีนิยมของพรรคการเมืองญี่ปุ่น : พรรคเซอียูกะ¹²

รากฐานอันอ่อนแอของลัทธิเสรีนิยมของญี่ปุ่นจะเห็นได้จากประวัติความเป็นมาและลักษณะของพรรคการเมืองในระหว่างทศวรรษที่ 1920 ถึงต้นทศวรรษที่ 1930 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่พรรคการเมืองคู่แข่งสองพรรคมีชื่อเสียงเป็นพรรคสำคัญขึ้นมาราว ๆ ค.ศ. 1900 พรรคเซอียูกะมีกำเนิดขึ้นในความอุปถัมภ์ของตระกูลข้าราชการที่มีอิทธิพลมากตระกูลหนึ่ง พรรคเซอียูกะสืบเนื่องมาจากพรรคเสรีนิยมของอิตากากิเดิม แต่ได้ทำการเปลี่ยนแปลงของของลัทธิเสรีนิยมไปเสียจนแทบจะกลายเป็นตรงกันข้ามกับลัทธิเสรีนิยมไป พรรคของอิตากากิซึ่งในตอนแรกเริ่มนั้นส่วนใหญ่เป็นพวกเกษตรกรได้ตกไปอยู่ในอำนาจของเจ้าของที่ดินรายใหญ่ ๆ แทนผู้เช่าที่ดินแปลงเล็ก ๆ เพื่อทำกินตัวแทนของธุรกิจใหญ่ชั้นนำ คือบริษัทมิตซูบิ ได้เข้ามาร่วมกับพวกเกษตรกรที่เป็นพวกเสรีนิยมนี้ด้วย เมื่อเป็นดังนั้นพรรคเซอียูกะจึงประกอบด้วยพวกเจ้าของที่ดิน นายทุนที่ผูกขาดทำสิ่งใด ๆ แต่ผู้เดียว และข้าราชการมาร่วมเป็นพันธมิตรกัน และพรรคนี้ยังมีความเกี่ยวพันกับพวกทหารด้วย แม้ว่าพรรคนี้จะนิยมวิธีการตามรัฐธรรมนูญ พรรคนี้ก็ เป็นพวกอนุรักษนิยมจัดในปัญหาภายในประเทศและเป็นพวกไม่ขยายอาณาเขตอย่างรุนแรงในนโยบายต่างประเทศ สนับสนุนวิธีการใช้กำลังในการทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นดีขึ้น

พรรคมินเซอิโต

ในปี ค.ศ. 1927 ได้มีการจัดตั้งพรรคฝ่ายค้านของพรรคเซอียูกะขึ้นจากสมาชิกที่เหลือน้อยของพรรคก้าวหน้าของเคานต์ โอคุมะ พรรคใหม่นี้เรียกว่าพรรคมินเซอิโต ได้รับการสนับสนุนส่วนใหญ่จากพวกประกอบการอุตสาหกรรมมากกว่าจากพวกเกษตรกร

12. the Seiyukai

13. Progressive Party

14. Count Okuma

15. the Minseitō

และมีแนวโน้มไปในทางที่จะช่วยให้เกิดประโยชน์แก่พวกประกอบธุรกิจ รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ในการสังคมนาเคราะห์เพื่อบรรเทาความไม่พอใจของพวกชนชั้นกรรมาชีพ พรรคมิวนเชอิตาไม่เห็นด้วยกับนโยบายการขยายอาณาเขตด้วยการรุกรานและดำเนินการค้า คุยโตวอดคืออย่างไม่ว่านอันตรายของพวกชาตินิยมหัวรุนแรง แต่ถึงแม้ว่าพรรคนี้จะก้าวหน้า เมื่อเทียบกับพรรคเซอียูกก็ยังไม่น่าจะถือได้ว่านโยบายหรือหลักการของพรรคนี้เป็นเสรีนิยม แท้จริง พรรคนี้ได้รับการสนับสนุนจากบริษัทไซบัทสใหญ่บริษัทหนึ่ง (มิทซูบิชิ) และเป็นพรรคชาตินิยมจัดเหมือนกับพรรคเซอียูก แต่แตกต่างกันที่สำคัญในเรื่องวิธีการที่ใช้จะพิจารณาว่าวิธีใดจะนำผลประโยชน์มาสู่ประเทศชาติได้มากที่สุด

ความล้มเหลวของนโยบายไม่รุนแรงทางการเมือง : กรณีแมนจูเรีย

การแสดงสลับฉากที่เต็มไปด้วยความหวัง ที่มีระยะเวลาสั้น ๆ เริ่มขึ้นเมื่อ พรรคมิวนเชอิตาได้เป็นรัฐบาลในปี ค.ศ. 1929 และพยายามที่จะปฏิบัติตรงกันข้ามกับนโยบาย "ใช้กำลัง" ของรัฐบาลชุดก่อนที่ได้ส่งกำลังทหารเข้าไปยังมณฑลซานตงในเมื่อกำลังของฝ่ายจีนคณะชาติมุ่งเข้าสู่ปักกิ่ง อย่างไรก็ตาม ผลกระทบกระเทือนจากเศรษฐกิจตกต่ำของโลกที่การเศรษฐกิจของญี่ปุ่นได้รับทำให้ฐานะของรัฐบาลพรรคมิวนเชอิตาที่มีนโยบายไม่รุนแรงทางการเมืองตกอยู่ในอันตราย และการที่นายกรัฐมนตรีถูกพวกหัวรุนแรงสังหารชีวิตนั้นไม่เพียงแต่จะทำให้ความมั่นคงของคณะรัฐมนตรีลดลงเท่านั้น แต่ยังเป็นกลางบอกถึงวาระสิ้นสุดของรัฐบาล ที่พวกชาตินิยมจัดแบบต่าง ๆ จะเข้าไปดำเนินการได้ตามความเห็นของตน ครั้นถึงเดือนกันยายน ค.ศ. 1931 กองทัพญี่ปุ่นที่ตั้งมั่นอยู่ในแมนจูเรียได้ถือโอกาสเข้าโจมตีกองทหารของจีน พอตกลงถึงเดือนกุมภาพันธ์ต่อมาแมนจูเรียก็กลายเป็นประเทศ "เอกราช" แมนจูก็ในความอุปการะของญี่ปุ่น และในปี ค.ศ. 1933 ญี่ปุ่น ซึ่งถูกประเทศต่าง ๆ ตราหน้าว่าเป็นผู้รุกราน ได้ถอนตัวอย่างไม่เกรงกลัวออกจากสันนิบาตชาติ

ความมีอำนาจเหนือสิ่งใด ๆ ของความรู้สึกนิยมชาติ

ตลอดทศวรรษ 1930 พวกเสรีนิยมในญี่ปุ่นไม่เคยละความพยายามเสียเลย ที่เดียวในการที่จะเหนี่ยวรั้งความรู้สึกในสันนิบาตโดยใช้กำลังทางทหาร แต่ครั้นเมื่อปัญหาต่าง ๆ กลายเป็นปัญหาระหว่างชาติ ดังเช่นการสู้รบกันเกี่ยวกับแมนจูเรียและการ

สงครามกับจีนในระยะต่อมานั้น ความรู้สึกรักชาติได้ทำให้ความแรงของการต่อต้านของประชาชนลดลงไปมาก พวกกลุ่มต่าง ๆ ที่มีเสียงมากพอที่จะคัดค้านพวกขุนศึกก็คือพวกที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการเงินและธุรกิจ และพวกเหล่านี้ก็ถูกล่อได้ง่ายว่าจะได้รับผลประโยชน์จากดินแดนโพ้นทะเลสุดขอบฟ้าโน้น พวกผู้นำทางธุรกิจโดยมากก็เกิดมีความคิดเห็นว่าการขยายอาณาเขตมีความจำเป็นแก่การเศรษฐกิจของญี่ปุ่น พวกเหล่านี้หวังว่าจะทำได้โดยสันติวิธีและไม่ลำบาก แต่พวกนี้ก็ได้อาศัยสร้าง (และได้กำไรจากการสร้าง) อาวุธสงคราม ซึ่งจะเป็นการยากมากที่จะควบคุมไว้ให้อยู่ภายในขอบเขตอันจำกัด

กำเนิดลัทธิทหารแบบคลั่งชาติ

จริงอยู่ แหล่งสำคัญของความดุร้ายในการก้าวร้าวรุกรานอยู่ที่พวกทหารนั่นเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองทัพบก ดังที่ได้เคยกล่าวไว้แล้ว กองทัพบกของญี่ปุ่นนั้นส่วนใหญ่ประกอบด้วยพวกชาวไร่ชาวนา ซึ่งเป็นชนชั้นที่โศกเศร้าที่ถูกชักนำด้วยความชาญฉลาดให้ความไม่พึงพอใจโดยมีเหตุผลสมควรของพวกตนกลัปกลายเป็นความมีใจรักชาติอย่างไม่คิดเหตุผลและบ้าคลั่ง เมื่อมองย้อนหลังไปเปรียบเทียบกับนักรบชาวมุโรวก่อนสมัยเมอิจิ เราจะเห็นได้ว่าบรรดาชาวมุโรวนั้นมาจากชนชั้นสูงเกือบทั้งสิ้น แต่ภายหลังจากสมัยเมอิจิเป็นต้นมานายทหารบกส่วนมากมักเป็นคนมาจากเมืองเล็ก ๆ และจากชนบท บุคคลเหล่านี้ขาดทัศนคติที่เป็นลักษณะเฉพาะของพวกชาวมุโรวชั้นหัวหน้า อันได้แก่ทัศนคติที่จะผ่อนหนักผ่อนเบาและที่จะเป็นคนใจกว้างพอสมควร เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ทำให้เกิด “นายทหารหนุ่ม” กลุ่มหนึ่งซึ่งร่วมกันพัฒนาแนวความรู้สึกนึกคิดโดยเป็นแบบเฉพาะของกลุ่มตนเองขึ้นมา ต่อจากนั้นพัฒนาการนี้ก็เริ่มแพร่กระจายไปในหมู่ทหารทุกชั้น บรรดากลุ่มทหารเหล่านี้นับเป็นพวกที่มีอุดมคติไปในทางเลวร้ายที่สุด และได้พูดจาชักจูงคนให้มีความจงรักภักดีอย่างแท้จริงต่อพระเจ้าจักรพรรดิ โดยพูดอย่างเน้นหนักว่าชนชาวมุโรวซึ่งได้ถือกำเนิดจากเทพเจ้าและวิเศษยิ่งเหนือชาติอื่นใด มีสิทธิ์ที่จะขยายอำนาจการปกครองไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลก ในขณะที่เดียวกันเมื่อได้คำนึงถึงความเป็นพวกชาวนาชาวไร่ของพวกตน บรรดาทหารเหล่านี้ก็ได้ขอให้มีการปฏิรูปการเกษตร หรือบางทีจนกระทั่งถึงกับจะให้โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของรัฐเสีย และให้ลงทุนทั้งพวกนายทุนและพวก

นักการเมือง โดยหาว่าคนเหล่านั้นเป็นพวกเห็นแก่ตัวและฉ้อราษฎร์บังหลวง โครงการของคนที่ ซึ่งมีหลักการของพวกหัวรุนแรงและพวกปฏิวัติปะปนกันยุ่งๆ มุ่งหมายที่จะให้ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ไม่มีใครสามารถจะเอาชนะได้ รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายใต้พระจักรพรรดิ ซึ่งพวกเหล่านี้เรียกร้องให้ทำให้เป็นจริงให้ได้ แม้ว่าโครงการนี้จะเปรียบได้กับลัทธิชาตินิยมฟาสซิสต์ “แนวทางของพระจักรพรรดิ” ซึ่งพวกชาตินิยมแรงจัดเหล่านี้ประกาศให้ใช้ก็เหมือนกันมากอย่างไม่มีปัญหาเกี่ยวกับแนวความคิดเห็นของชาวญี่ปุ่นโบราณในเรื่องรัฐว่าเป็นสังคมที่ปกครองเงินพอกับลูก และในเรื่องการปกครองโดยคนดีกว่าการปกครองโดยกฎหมาย

ชัยชนะของลัทธิขู่ให้กลัวโดยวิธีจ๋า

ในขณะที่เดียวกับที่สนับสนุนนโยบายก้าวร้าวรุกรานในต่างประเทศ พวกนิยมลัทธิทหารจัด (มีพวกสมาคมลับที่ชอบใช้วิธีฆ่าเข้าช่วยด้วย) ได้พยายามที่จะยึดอำนาจรัฐบาลของตนเองในประเทศด้วย พวกนี้ได้ขู่ขู่ขู่บรรดาโฆษณาที่ไม่รุนแรงในการเมืองทำความเข้าใจให้กับคณะรัฐมนตรี และ ครั้นเมื่อทำทุกอย่างแล้วไม่สำเร็จผลก็หันเข้าใช้วิธีลอบสังหาร ในระหว่างที่อยู่ในยามวิกฤติในภายหลังจาก “กรณี” แมนจูเรียนั้น รัฐบาลได้ห้ามอย่างเข้มงวดไม่ให้แสดงความคิดเห็นที่ไม่รักชาติและที่นอกกรอบรอยขีดต่อความคิดเห็นของคนทั่วไป พวกผู้นำกรรมการ อาจารย์มหาวิทยาลัย และนักหนังสือพิมพ์ที่ต้องสงสัยว่าเป็นพวกหัวรุนแรง ถูกจับกุมหรือไม่ก็ถูกสอบสวนด้วยเหตุที่ว่า “ความคิดที่เป็นภัย” ทุกอย่างจะต้องกำจัดเสีย การระงับความคิดที่เป็นเสรีนิยมทำให้ง่ายแก่พวกชาตินิยมอย่างบ้าคลั่ง (บางคนมีความคิดเห็นรุนแรงอย่างแน่นแฟ้น) ที่จะทำการโฆษณาเผยแพร่ความคิดเห็นของตนได้โดยไม่มีโทษ เหตุการณ์น่ากลัวที่เกิดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1936 แสดงให้เห็นว่ากองทัพบกสามารถจะทำลายความประสงค์ของของมหาชนได้เมื่อผลการศึกษาตั้งทั่วไปปรากฏว่าพวกไม่รุนแรงในการเมืองมีชัยและพวกชาตินิยมจัดปราชัยแล้วพวกนายทหารหนุ่มกลุ่มหนึ่งได้ก่อการจลาจลขึ้น เข้ายึดส่วนหนึ่งของกรุงโตเกียวไว้เป็นเวลาสามวัน และสังหารพวกคณะรัฐบาลเสียสามคน ถึงแม้ว่ากองทัพบกปฏิเสธว่าไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำต่าง ๆ นั้นก็ตาม กองทัพบกก็ได้กีดกันไม่ให้มีการตั้งคณะรัฐมนตรีที่

16. The "Imperial Way"

เป็นเสรีนิยมโดยเข้าควบคุมตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอันเป็นตำแหน่งเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ ในที่สุดกองทัพบกก็อยู่ในฐานะที่ถือไฟโบลสำคัญเพราะข้อเท็จจริงมีอยู่ว่ากองทหารญี่ปุ่นได้เข้าไปตั้งมั่นอยู่ในประเทศจีนตอนเหนือแล้วและจะทำให้เกิดเหตุการณ์ซึ่งเป็นทางเกือหนุนให้ฝ่ายทหารต้องเข้ารับหน้าที่ทำการรบเสียเองขึ้นในขณะหนึ่งขณะใดก็ได้

การตีแมนจูเรียได้นับเป็นการเริ่มต้นเรื่องการทำสงครามกับจีน

การจัดตั้งรัฐหุ่นแมนจูก็เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1932 และการพัฒนารัฐนั้นโดยญี่ปุ่นเข้าไปจัดการมิได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์อย่างจริงจังแก่เศรษฐกิจของญี่ปุ่นตามที่ได้คาดหมายไว้ การจะเอาถ่านหิน เหล็ก และน้ำมันของแมนจูเรียมาใช้ประโยชน์จะต้องลงทุนมหาศาล และเงินทุนของญี่ปุ่นก็มิได้รับการเตรียมพร้อมที่จะเอามาใช้ในกิจการดังกล่าวได้อย่างง่าย ๆ ทั้งนี้เพราะความกลัวว่าอุตสาหกรรมในแมนจูจิกจะแข่งขันกับอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นประการหนึ่ง และเพราะการควบคุมอย่างเข้มงวดของรัฐบาลต่อการลงทุนและการอุตสาหกรรมในรัฐหุ่นอีกประการหนึ่ง เมื่อได้คำนึงถึงความยากที่จะให้มีการค้าแบบที่ไม่ใช่โดยเสรีของพวกทหารที่เป็นพวกชาตินิยม รัฐบาลได้พยายามที่จะสร้างระบบเศรษฐกิจแบบที่รัฐเข้าอำนวยการขึ้นในแมนจูจิก และเมื่อพวกบริษัทใหญ่ไซบีเรียลยูยงส์เลที่จะเข้าร่วมด้วยก็ได้หานักลงทุนกลุ่มอิสระกลุ่มหนึ่งให้ช่วยสนับสนุน "การลงทุนของประชาชน"¹⁹ ที่จัดขึ้นใหม่นี้ เมื่อได้จัดทำแผนการที่จะทำให้แมนจูเรียไม่เป็นแต่เพียงแหล่งวัตถุดิบของญี่ปุ่นเท่านั้นแต่ยังให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมหนักของเอเชียด้วย ก็ปรากฏว่าการทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าจะมีบริเวณตลาดอย่างกว้างขวางไว้รับสินค้าเหล่านั้นเป็นสิ่งจำเป็น เมื่อเป็นเช่นนี้ นักนิยมการขยายอาณาเขตของญี่ปุ่นจึงพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพของมณฑลต่าง ๆ ทางตะวันออกเฉียงเหนือของจีนเป็นบริเวณที่ "เป็นอิสระ ปกครองตนเอง" โดยมีความเกี่ยวโยงทางเศรษฐกิจกับแมนจูจิก ในที่สุดบุคคลเหล่านั้นก็ได้ขยายวัตถุประสงค์ของพวกตนออกไปเป็นการสร้าง "วงไพบูลย์ร่วมกันแห่งมหาเอเชียตะวันออก"²⁰ ดังนั้นแทนที่จะผ่อนคลายภาวะทางเศรษฐกิจ

17. the Manchurian " incident"

18. Manchukuo

19. the new "capitalism of the people"

20. A Greater East Asia Co-Prosperity

ของญี่ปุ่นให้เบาลง พวกผู้นำของญี่ปุ่นกลับเพิ่มภาระเข้าไปอีก ทำให้ต้องใช้จ่ายมากขึ้น ๆ อยู่เรื่อยเพื่อซื้ออาวุธยุทธภัณฑ์สนับสนุนแผนการที่ยังไม่ทราบว่าจะมีขอบเขตแค่ไหน และที่ยังจะต้องประสพกับการด้านทานในทั่วทุกหนทุกแห่ง

ความพ่ายแพ้ของญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่สอง

บทบาทของญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่สองของญี่ปุ่นนั้นได้รวมเอาการรบกับจีนเข้าไปด้วย การยอมแพ้ของญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1945 เป็นบทนำของตอนใหม่ของประวัติศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งแตกต่างไปจากที่ญี่ปุ่นเคยประสบมาในอดีตอยู่หลายประการ ชาติญี่ปุ่นไม่เคยแพ้สงครามมาก่อนเลย และประเทศญี่ปุ่นไม่เคยถูกมหาอำนาจต่างชาติยึดครองมาก่อนเลย การเข้ายึดครองประเทศที่แพ้สงครามก็เป็นประสบการณ์ใหม่ของสหรัฐเหมือนกัน อย่างน้อยที่สุดก็อาจกล่าวได้ว่าทั้งญี่ปุ่นและอเมริกันต่างก็ปฏิบัติตนไปในทางที่จะให้มีการกระทบกระเทือนน้อยที่สุดต่อความสัมพันธ์ระหว่างกันซึ่งโดยทั่วไปก็ย่อมจะต้องไม่ได้อยู่ก่อนแล้ว เพราะชนชาวอเมริกันเป็นฝ่ายมีชัยชนะเหนือญี่ปุ่น

อเมริกันยึดครองญี่ปุ่น

ตามตัวหนังสือ ผู้มีอำนาจปกครองญี่ปุ่นเป็นเวลาหกปีครั้งที่แท้จริงคือ คณะกรรมการทหารตะวันออกไกล ณ กรุงวอชิงตันและสภาที่ปรึกษาของพันธมิตรด้วยเรื่องญี่ปุ่น ณ กรุงโตเกียว²¹ โดยมีนายพล ดักลาส แมคอาเธอร์²² ในฐานะที่เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดของฝ่ายมหาอำนาจพันธมิตร²³ เป็นผู้รับผิดชอบปฏิบัติ แต่ตามที่ปฏิบัติจริง ๆ คือ นายพล แมคอาเธอร์ ซึ่งปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับจากกรุงวอชิงตัน และมีรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นฝ่ายดำเนินงาน ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะประธานาธิบดีทรูแมนได้ยืนยันกับฝ่ายพันธมิตรให้ผู้บัญชาการสูงสุดเป็นชาวอเมริกัน ผลก็คือนายพลแมคอาเธอร์ได้มีฐานะเป็นเสมือนหนึ่งผู้ปกครองประเทศญี่ปุ่น อย่างแท้จริงในขณะนั้น พระจักรพรรดิยังดำรงคงอยู่แต่ลัทธิบูชาพระองค์เป็นเทพเจ้านั้นให้ยกเลิกไป อนึ่ง ทั้งคณะกรรมการและสภาที่ปรึกษามีหน้าที่แต่เพียงให้คำปรึกษา ไม่มีหน้าที่ปฏิบัติหรือสั่งการใด ๆ ทั้งสิ้น สรุปก็คือตั้งแต่แรกเริ่มจนกระทั่งวาระสุดท้ายของการยึดครองญี่ปุ่นเป็นภาระและความรับผิดชอบ

21. the Far Eastern Commission in Washington and the Advisory Allied Council for Japan in Tokyo

22. General of the Army Douglas Macarthur

23. Supreme Commander for the Allied Powers เรียกว่า "สแคป" (SCAP)

ผิดชอบของสหรัฐอเมริกาฝ่ายเดียว อย่างไรก็ตาม การปกครองของทหารก็มิได้เป็นไปโดยตรง แต่คงผ่านทางรัฐบาลปกติของญี่ปุ่นซึ่งมิได้สลายตัวไปด้วยเมื่อญี่ปุ่นพ่ายแพ้ในสงคราม พระจักรพรรดิยอมรับเงื่อนไขการยอมแพ้ ทรงขอให้ราษฎรร่วมมือกับหน่วยที่เข้ามียึดครอง พระองค์ยังได้เป็นผู้ประสานการจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยที่มีอยู่เดิมของญี่ปุ่น และการจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยใหม่ในขณะ ถูกยึดครองให้เข้ากัน แม้ว่าในสมัยปัจจุบันจักรพรรดิจะไม่ใคร่มีความสำคัญในทางการเมือง บทบาทของพระจักรพรรดิก็มีค่าทางจิตวิทยาเป็นอันมากในการที่เป็นสัญลักษณ์แห่งการสืบเนื่องติดต่อกันมาอย่างมิขาดสาย ในเมื่ออะไร ๆ มากมายของอดีตจะถูกทำลายล้างไปอย่างมิกลับฟื้นคืนขึ้นมาอีกแล้ว

รัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. 1946

ภารกิจในระยะแรกที่สำคัญประการหนึ่งของเจ้าหน้าที่ซึ่งทำการยึดครองคือการจัดให้ญี่ปุ่นมีรัฐธรรมนูญใหม่ที่มีหลักการของประชาธิปไตยเป็นมูลฐาน ได้ใช้ฉบับที่ชาวอเมริกันจัดทำแทนฉบับที่คณะที่ปรึกษาชาวญี่ปุ่นจัดร่างขึ้น พระจักรพรรดิเห็นชอบด้วยกับฉบับที่ชาวอเมริกันจัดทำ และพระองค์เองได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการที่ประชุมรัฐสภาโตเกียวเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1946 รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีผลบังคับใช้ในเดือนพฤษภาคมปีต่อมา รัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นฉบับ ค.ศ. 1946 จัดอยู่ในพวกรัฐธรรมนูญที่ดีเป็นพิเศษฉบับหนึ่งในบรรดารัฐธรรมนูญด้วยกันที่เคยมีมา มีผู้กล่าวพรรณนาถึงรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไว้อย่างเหมาะสมเจาะว่าเป็น “แบบฉบับที่ดีเด่นของโลกในการแสดงถึงสิทธิทางการเมืองด้วยการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ” ผิดกันอย่างไรหน้ามือเป็นหลังมือกับจารีตประเพณีที่ญี่ปุ่นเคยปฏิบัติกันมาและกับรัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. 1889 รัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ประกาศว่าอำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวญี่ปุ่น และให้พระจักรพรรดิมีแต่เพียงอำนาจตามระเบียบอย่างที่กษัตริย์อังกฤษมีเท่านั้น (พระจักรพรรดิเองก็ได้ออกประกาศเป็นทางการไม่ยอมรับตามนิยายโบราณว่าพระองค์สืบเชื้อสายมาจากเทพเจ้า) รัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้มีรายการแสดงสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองไว้อย่างละเอียดลออ นอกจากเสรีภาพของประชากรตามปรกติธรรมดาแล้วยังเพิ่มสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ เช่น สิทธิในการทำงานและการต่อรองรวมกันเป็นหมู่ ความเสมอภาคทางสังคม และความเสมอภาคของบุคคลทั้งสองเพศเข้าไว้ด้วย ได้

กำหนดให้ผู้ใหญ่ทุกคนมีสิทธิเลือกตั้ง ให้องค์ประกอบของรัฐสภาโตเอทมีเป็นสองสภา และให้คณะรัฐมนตรีรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎร รัฐธรรมนูญดังกล่าวยังได้รวมเอาหลักการของอเมริกันเกี่ยวกับการแยกการศาสนาและรัฐออกจากกัน และการให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติเข้ามาอีกด้วย ที่น่าสะอิดสะเอียนเป็นพิเศษก็คือ มาตรา 9 ซึ่งมีความว่า “ประชาชนชาวญี่ปุ่นจะเลิกถือว่าการสงครามเป็นสิทธิของผู้มีอำนาจสูงสุดของชาติตลอดไป” และว่า “การทัพบก เรือ และอากาศ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์เพื่อการสงครามอื่น ๆ จะไม่มีไว้อีกต่อไป” รัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ทั้งฉบับมีข้อความที่เป็นอุดมคติอย่างสูงส่ง ถ้าหากว่าจะนำเอาหลักการต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญนี้ไปปฏิบัติและให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์แล้วก็จะทำให้ญี่ปุ่นเป็นประเทศประชาธิปไตยที่ก้าวหน้ายิ่งกว่าสหรัฐอเมริกา

โครงการปฏิรูป

ในขณะที่เดียวกันกับที่เจ้าหน้าที่ยึดครองได้ดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เจ้าหน้าที่ยึดครองก็ได้วางแผนการปฏิรูปไปพร้อม ๆ กันด้วย ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวาง เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายสัมเสถียรภาพที่ชนชาวญี่ปุ่นได้ก่อร่างสร้างประเทศให้มีลักษณะเป็นไปในทางทหาร ฝ่ายยึดครองจึงทำการชำระล้างกันอย่างกว้างขวางเพื่อที่จะเอาบุคคลที่ต้องสงสัยว่ามีใจโอนเอียงไปในทางรักชาติ จัดออกจากตำแหน่งราชการ และหน้าที่ทำการสอนเสียให้หมดทุกคน ได้มุ่งจัดการโดยตรงกับพวกกลุ่มไซบัทสึด้วยการออกกฎหมายห้ามการผูกขาดการทำสิ่งใด ๆ เพียงกลุ่มเดียว และการจัดตั้งคณะกรรมการควบคุมร้านค้าไม่ให้ขายตัดราคากัน นายพล แมคอาเธอร์ ผู้ซึ่งอ้างว่าได้ประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ในการรณรงค์เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น เหยกกลายเป็นผู้ที่ดูเหมือนว่ายิ่งใหญ่กว่าฮิโอดอร์ โรสเวลต์เองเสียอีก ในการทำลายบริษัทใหญ่ ๆ ที่รวมบริษัทน้อย ๆ เข้าไว้ เพื่อให้เป็นการต่อเนื่องกันกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ฝ่ายยึดครองเองได้ส่งเสริมให้จัดตั้งสมาคมกรรมกรต่าง ๆ ขึ้น ระหว่างปี ค.ศ. 1945 และ 1950 สมาชิกของสมาคมกรรมกรเพิ่มจาก 5,000 คน เป็นมากกว่า 6,000,000 คน และรัฐบาลได้ตรากฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิภาพกรรมกร ซึ่งมีบทบัญญัติอย่างกว้างขวางขึ้นไว้ บางทีสิ่งที่สำคัญที่สุดในบรรดาการปฏิรูปทั้งหมดจะได้แก่การปฏิรูปการเป็นเจ้าของที่ดินอันเป็นปัญหาที่ละเอียดกันมานาน

แล้ว กฎหมายที่ดิน ค.ศ. 1946 เปิดโอกาสให้รัฐบาลทำการซื้อที่ดินแปลงที่เจ้าของที่ดินไม่อยู่ในที่ดินของตน แล้วขายที่ดินเหล่านั้นในราคาพอสมควรให้แก่ชาวไร่ชาวนาที่เช่าที่ดินผู้อื่นทำกิน มาตรการนี้ทำให้มีการปฏิรูปความเป็นเจ้าของที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอย่างกว้างขวาง เมื่อเปรียบเทียบกับปี ค.ศ. 1944 ที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูกของญี่ปุ่นที่ชาวไร่ชาวนาเช่าผู้อื่นทำกินในปีนั้นมี 46 เปอร์เซ็นต์ แต่บัดนี้การเช่าเหลือเพียงราว ๆ 4 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ถึงจะมีขอบเขตกว้างขวางและทำกันอย่างแข็งขัน “โครงการปฏิรูปการเศรษฐกิจและสังคม”²⁴ ของญี่ปุ่นก็ย่อมจะไม่อาจปรับปรุงแก้ไขทุกอย่างในสังคมได้ในเวลาสองสามปี การริเริ่มการปฏิรูปทุกอย่างมาจากเจ้าหน้าที่ที่ทำการยึดครองมากกว่าที่จะมาจากพวกญี่ปุ่นเอง ยิ่งกว่านั้นประสบการณ์ในการยึดครองแสดงให้เห็นว่าการที่จะรวมเอาการปฏิรูปเข้าไปกับการใช้อำนาจบังคับนั้นเป็นการยากลำบากแค่ไหน ไม่สำคัญว่าการกระทำนั้นจะอำนวยความสะดวกประโยชน์ให้สักเพียงไร ตัวอย่างเช่น การกวาดล้างที่มุ่งกระทำต่อพวกนิยมทหารและพวกชาตินิยมจัดก็ไปโดนเอาพวกเสรีนิยมบางคนที่อยู่จะมีความผิดเพียงการยึดมั่นในอุดมคติซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ก็ได้ประกาศไว้ให้ทราบอย่างแจ่มชัดแล้วเข้าด้วย กรรมการได้รับการกระตุ้นให้จัดตั้งสมาคมและใช้การต่อรอร่วมกันเป็นกลุ่ม แต่แล้วรัฐบาลยึดครองก็จำกัดการนัดหยุดงาน เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1947 เมื่อรัฐบาลยึดครองได้คำนึงถึงความกดดันของการแข่งขันชิงดีกันในการดำเนินการเมืองระหว่างชาติที่ครอบงำไปทั่วโลกแล้ว²⁵ ก็ได้เปลี่ยนนโยบายการยึดครองจากการปฏิรูปเป็นการตัดทอนรายจ่ายและการฟื้นฟูบูรณะไปด้วย โครงการกระจายการอุตสาหกรรม²⁶ ซึ่งถึงอย่างไรก็คงจะไม่ยั่งยืน รัฐบาลยึดครองได้ระงับเสียเมื่อได้ตระหนักว่าถ้าหากรักษากำลังทางอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นไว้ต่อไปแล้วก็อาจจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศตะวันตกในการทำสงครามเย็นกับพวกมหาอำนาจคอมมิวนิสต์

สนธิสัญญาสันติภาพ ค.ศ. 1951 และการสิ้นสุดแห่งการยึดครอง

ได้มีการเจรจาทำสนธิสัญญาสันติภาพกันระหว่างสหรัฐและญี่ปุ่นที่เมืองซานฟรานซิสโกในเดือนกันยายน ค.ศ. 1951 และให้สัตยาบันกันในเดือนเมษายนต่อมา

24. ภาษาอังกฤษใช้ Japan's "New Deal"

25. ในขณะนั้นโลกได้ถูกแบ่งออกเป็นค่าย ๆ อย่างเห็นได้ชัดแล้ว มีค่ายเสรีประชาธิปไตย ค่ายคอมมิวนิสต์ และค่ายที่ดำเนินนโยบายเป็นกลาง (คือไม่เข้าด้วยกับทั้งสองค่ายที่กล่าวมา) ทั้งสองค่ายแรกต่างแข่งขัน ทำให้เกิดสงครามเย็นขึ้น ซึ่งก็มีอัน ๆ คีอรบกันนิด ๆ หน่อย ๆ บ้าง

26. คือไม่ให้อยู่ในอำนาจของบรรดาชาติบึกบึนอย่างสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง

สนธิสัญญาฉบับนี้มีประเทศอื่น ๆ ลงนามด้วย 48 ประเทศ อย่างไรก็ตาม สหภาพโซเวียต ซึ่งตามหลักถือว่ายังกองอยู่ในภาวะสงครามกับญี่ปุ่นจนกระทั่งปี ค.ศ. 1956 ไม่ได้ลงนามด้วย การตกลงกันในเรื่องสันติภาพนั้นแม้ว่าจะทำให้การยึดครองสิ้นสุดลงและทำให้ญี่ปุ่นกลับเป็นประเทศเอกราชตามเดิมก็ทำให้ญี่ปุ่นมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องดินแดนอย่างมากมาย ญี่ปุ่นต้องสละจักรวรรดิทั้งหมดของตนเหลือแต่อาณาเขตเท่าที่เคยปกครองอยู่เมื่อครั้งพลเรือจัตวาเพอร์รีมาเมื่อปี ค.ศ. 1853 แม้ว่าประชากรในขณะทำสัญญาจะเพิ่มขึ้นเป็นสามเท่าแล้วก็ตาม สนธิสัญญานั้น (ร่วมกับสนธิสัญญาความมั่นคง) ยอมให้ญี่ปุ่นมีสิทธิที่จะติดอาวุธเพื่อ “การป้องกันตนเอง” ได้ และอนุญาตให้มีกองทหารต่างชาติ (หมายถึงอเมริกัน ตั้งมั่นอยู่ในประเทศญี่ปุ่นเพื่อการป้องกันประเทศนั้น)

แนวโน้มทางการเมืองและพรรคการเมืองต่างๆ ในญี่ปุ่นหลังสงคราม

การปกครองระบอบประชาธิปไตยได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นในประเทศญี่ปุ่นอย่างไม่มีข้อสงสัย แต่ขอบเขตและลักษณะของการปกครองระบอบดังกล่าวก็ยังคงค่อนข้างจะคลุมเคลืออยู่ หนังสือพิมพ์มีอิสรภาพและทำการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลอย่างเผ็ดร้อน และไม่ต้องรับโทษ รัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นจัดอยู่ในประเภทที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุดในโลก แต่ครั้งเมื่อนำมาใช้ปฏิบัติและประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับแล้วก็จะไม่มีความเกี่ยวข้องในสาระสำคัญกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้น เรื่องที่สอดคล้องกับกลไกใหม่ของระบอบประชาธิปไตยก็คือ บทบาทของพรรคการเมืองได้เกิดมีความสำคัญขึ้นเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม พรรคการเมืองก็ยังถูกชนบประเพณีเกี่ยวกับความจงรักภักดีต่อบุคคล ต่อพวกที่เกี่ยวข้องเป็นเครือญาติกัน หรือต่อส่วนได้ส่วนเสียของท้องถิ่นขัดขวางไว้เหมือนอย่างที่เคยเป็นในสมัยก่อนสงคราม แทนที่จะเป็นการรวมกันเพื่อวัตถุประสงค์ที่มีร่วมกันโดยไม่คำนึงถึงบุคคลผู้หนึ่งผู้ใด ด้วยประการฉะนี้ในไม่ช้าก็มีพรรคการเมืองเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก (ที่เข้าสภามัครับเลือกตั้งในปี ค.ศ. 1946 มี 363 พรรค) แต่บรรดาพรรคที่รวมกันได้ทั้งประเทศนับว่ามีเสถียรภาพมาก ประชาชนที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้แสดงให้เห็นว่ายังคงมีความโน้มเอียงไปในทางอนุรักษนิยมอย่างไม่เปลี่ยนแปลง ดังจะเห็นได้จากการที่ชิเงรุ โยชิเดะ ผู้เป็นนักการทูตอาชีพสมัยก่อนสงคราม ได้เป็นนายกรัฐมนตรีถึงห้าครั้งในระหว่างปี ค.ศ. 1946 และ 1954 พรรคการเมืองใหญ่สองพรรคซึ่งต่างก็สืบต่อจากพรรคเซอิยูไก และพรรค

มินเซโตะ²⁷ ดั้งเดิมตามลำดับได้มารวมกันในปี ค.ศ. 1955 เป็นพรรคเสรีประชาธิปไตย ซึ่งเป็นพรรคที่มีความสำคัญยิ่งตั้งแต่นั้นมา แม้ว่าจะมีชื่อเช่นนั้น พรรคนี้ก็เป็นพวกอนุรักษนิยม ได้รับการสนับสนุนจากผู้ประกอบธุรกิจ (ขนาดใหญ่และขนาดกลาง) พวกตระกูลขุนนางเก่าบางคน ประชาชนในชนบทที่มีสิทธิเลือกตั้ง (ซึ่งมีตัวแทนอย่างสันหลามในรัฐสภาโคเอท) และพวกข้าราชการพลเรือน เนื่องจากพรรคนี้ได้เป็นรัฐบาลเป็นเวลานานมาก โครงการของพรรคนี้ต้องการให้ขยายการเศรษฐกิจต่อไป ให้มี “นโยบายต่างประเทศของตนเอง” ภายในโครงร่างของสนธิสัญญาพันธมิตรกับสหรัฐ ให้เลิกสิทธิวางตัวเป็นกลางในการเมืองระหว่างประเทศ แต่ให้มีความสัมพันธ์ฉันมิตรกับทุกประเทศ และให้มีการเพิ่มกำลังป้องกันประเทศ ญี่ปุ่นให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

ฝ่ายค้าน

พรรคฝ่ายค้านที่สำคัญ แม้ว่าจะไม่เข้มแข็งนัก ได้แก่พรรคสังคมนิยม²⁸ ซึ่งแนวความคิดที่มีต่าง ๆ กันมากมายประกอบกับการได้เพียงขัดแย้งกันเองภายในพรรคได้ ทำให้พรรคมีความเข้มแข็งน้อยลงไป พรรคนี้จึงใจผู้มีความรู้บางคนให้เข้าร่วม แต่ความสนใจส่วนใหญ่ได้จากสหพันธกรรมกรแห่งชาติที่ใหญ่กว่าในจำนวนที่มีอยู่สองสหพันธ์ด้วยกัน (สหพันธกรรมกรอีกสหพันธ์หนึ่งสนับสนุนพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยซึ่งเป็นพรรคฝ่ายขวา ที่แยกตัวออกมาจากพรรคใหญ่เมื่อปี ค.ศ. 1960) พรรคสังคมนิยมประกาศวัตถุประสงค์ของพรรคตนอย่างเปิดเผยว่า จะป้องกันเสรีภาพของประชากร เพิ่มผลประโยชน์ของกรรมกรให้มากขึ้นและให้ญี่ปุ่นมีเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมในที่สุด และเน้นหนักมากขึ้นในเรื่องการยกเลิกสนธิสัญญาความมั่นคงที่ทำกับสหรัฐรวมทั้งการให้ย้ายฐานทัพอเมริกันทั้งหมดออกไปเสียจากญี่ปุ่น แม้ว่าจะวัตถุประสงค์บางประการจะมีประชาชนเห็นชอบด้วยเป็นจำนวนมาก พรรคสังคมนิยมก็ไม่เคยได้ที่นั่งในสภามากกว่าหนึ่งในสาม ทั้งนี้ส่วนใหญ่เนื่องมาจากความเจริญรุ่งเรืองทางวัตถุได้มีขึ้นอย่างไม่เคยมีมาก่อนภายใต้การบริหารติดต่อกันหลายสมัยของรัฐบาลอนุรักษนิยม อนึ่ง ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งส่วนมากไม่แน่ใจว่ารัฐบาลชุดอื่นที่ยังไม่เคยแสดงความสามารถอะไรให้เห็น จะทำให้ชาวญี่ปุ่นร่ำรวยและสุขสบายมากขึ้นได้หรือไม่ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 1967 สมาชิกพรรคเสรี

27. the Saiyukai and Minseitō

28. the Socialist

ประชาธิปไตยก็ยังคงมีเสียงส่วนใหญ่ในสภาอย่างสบายมากทั้ง ๆ ที่รัฐบาลถูกโจมตีในกรณีของราชบุรุษบังหลวงซึ่งเห็นได้อย่างแจ่มชัดว่ามีข้าราชการชั้นสูงเข้าไปเกี่ยวข้องกับตัว ไม่มีพรรคการเมืองพรรคใดที่จะทำให้พวกคนชั้นกลางซึ่งเกิดมีมากขึ้น เลื่อมใสได้เป็นจำนวนมากพอ และไม่มีพรรคใดแสดงว่าได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากประชาชน (สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์มีค่านิยมน้อยที่สุด เคยได้ที่นั่งในสภา 10 เปอร์เซ็นต์ของที่นั่งทั้งหมดในการเลือกตั้งเมื่อปี ค.ศ. 1949 แล้วก็ลดลงจนเกือบจะไม่เหลือเลย) ในความพยายามที่จะให้ได้รับการสนับสนุนจากคนชั้นกลางในปีที่ล่วงไปเมื่อไม่ช้าไม่นานมานี้ พรรคเสรีประชาธิปไตยซึ่งร่วมกับพรรคอื่นได้ประกาศหลักการที่รัฐจะดำเนินการเพื่อความผาสุกของประชาชน ส่วนพรรคสังคมนิยมก็ได้บรรเทาความรุนแรงของลัทธิมาร์กซ์ที่ขอใช้การปฏิวัติลงบ้าง ในปี ค.ศ. 1962 เลขาธิการพรรคสังคมนิยมเห็นว่าต่อไปในอนาคตญี่ปุ่นจะมีสิ่งต่าง ๆ สามประการต่อไปนี้ประสมกันคือ มาตรการเพื่อความผาสุกของประชาชนของโซเวียต มาตรฐานการครองชีพของอเมริกัน และความซื่อสัตย์ในการได้เปรียบของสมาชิกรัฐสภาของอังกฤษ ฝ่ายขวาจัดได้รวมเอาพรรคเล็ก ๆ จำนวนหนึ่งและพรรคโซกะ จักโก (สมาคมสร้างค่านิยม)²⁹ เข้าไว้ด้วยกัน พรรคโซกะ จักโกเป็นพรรคที่หันเหไปทางศาสนา พรรคการเมืองที่รวมตัวกันขึ้นมาใหม่นี้ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากพรรคกรรมกรที่ไม่ต้องใช้ความชำนาญและพวกคนชั้นกลางระดับต่ำและอ้างว่ามีสมาชิกประมาณ 5 ล้านครอบครัว พรรคนี้ใช้ชื่อว่าพรรครัฐบาลมือสะอาด³⁰ และเมื่อตกมาถึงราวตอนกลาง ๆ ระหว่าง ค.ศ. 1960 และ 1969 ได้อยู่ในอันดับที่สามของบรรดาพรรคการเมืองของชาติ

การฟื้นฟูและการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่น่าทึ่งของญี่ปุ่น

ความยุ่งยากทางเศรษฐกิจที่ญี่ปุ่นประสบในทันทีหลังจากที่ได้ยอมแพ้สงครามนั้นดูจะไม่อาจแก้ไขได้ ก่อนสงครามจะยุติบ้านเรือนในเมืองต่าง ๆ ของญี่ปุ่นเกือบหนึ่งในสามถูกทำลายจากการโจมตีทางอากาศ และความเสียหายทางเศรษฐกิจโดยตรงที่เนื่องจากการสงครามก็ยังไม่ดีขึ้น ญี่ปุ่นถูกตัดจักรวรรดิออกไปหมด ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมลดลงจากระดับเมื่อปี ค.ศ. 1937 ถึง 80 เปอร์เซ็นต์ การค้าต่างประเทศนั้นนับ

29. the Soka Gakkai (the Value Creating Association)

30. the Clean Government Party

ได้ว่าหมดไปเลย และ ญี่ปุ่นต้องอาศัยสินค้าเข้ามาแม้กระทั่งพวกอาหาร เมื่อได้ทราบภูมิหลังอันน่าหดหู่ใจเช่นนี้แล้วการฟื้นฟูและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นจึงเป็นที่น่าสนใจยิ่ง เมื่อตกมาถึงปี ค.ศ. 1953 ดัชนีผลิตภัณฑ์สูงกว่าระดับเมื่อตอนกลาง ๆ ระยะเวลาห่าง ค.ศ. 1930 และ 1939 เป็น 50 เปอร์เซ็นต์ และคงสูงขึ้นต่อไปอีก โดยมีพวกสิ่งทอ สินค้าที่ทำด้วยโลหะ และเครื่องจักรต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสินค้าสำคัญ และในระยะเวลาสิบปีที่ผ่านมา (ค.ศ. 1940-1949) สิปปินับตั้งแต่ ค.ศ. 1940 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นโดยเฉลี่ยเกือบถึงปีละ 10 เปอร์เซ็นต์ และปริมาณการผลิตของชาติซึ่งนับเป็นเงินที่มีมูลค่าสูงขึ้นไปเป็นอันดับที่ห้าของโลก ครั้นถึงปี ค.ศ. 1957 อุตสาหกรรมการต่อเรือของญี่ปุ่นสูงกว่าของประเทศใด ๆ ทั้งสิ้นรวมทั้งบริเตนใหญ่ด้วย บัดนี้ ญี่ปุ่นอยู่ในอันดับสองในด้านสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ และอันดับที่สามในการผลิตเหล็กกล้า โตเกียวกลายเป็นเมืองที่เฟื่องฟู มีอะไรต่ออะไรทุกอย่างที่แสดงถึงความมั่งคั่ง ประชากรของโตเกียวเพิ่มจาก 3 ล้านคนเป็น 11 ล้านคนเมื่อถึงตอนกลาง ๆ ระหว่าง ค.ศ. 1960 และ 1969 และทำให้เมืองนั้นเป็นเมืองใหญ่ที่สุดในโลก ทั้งยังเป็นเมืองที่สกปรกที่สุด มีเสียงหนวกหูที่สุด และผู้คนแออัดที่สุดด้วย การขยายตัวเป็นไปในทุกสาขาของการเศรษฐกิจ และชาวญี่ปุ่นเป็นเยี่ยมในด้านที่ต้องอาศัยความชำนาญงานเป็นพิเศษ เช่น พวกเครื่องสำหรับส่อง มอง มีแว่นตาและกล้อง เป็นต้น และในด้านพวกอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ ในการใช้เครื่องจักร ปุ๋ยเคมี และวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ก้าวหน้า ทำให้ญี่ปุ่นสามารถเพิ่มผลิตผลทางเกษตรขึ้นได้ถึง 50 เปอร์เซ็นต์นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 เป็นต้นมา อนึ่ง ในด้านการผลิตอาหาร ญี่ปุ่นก็เกือบจะพอเลี้ยงตัวเองได้แล้วแม้ว่าผู้ประกอบการเกษตรจะลดจำนวนลงไปเหลือเพียง 25 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนทั้งหมดที่มีอยู่เมื่อก่อนนั้นก็ตาม

ปัญหาทางเศรษฐกิจ

การฟื้นฟูตัวเองได้สำเร็จรวมทั้งความเจริญมั่งคั่งในระดับสูงมิได้หมายความว่าญี่ปุ่นจะไม่มีปัญหาสำคัญ ๆ ทางเศรษฐกิจเสียเลย ปัญหาทางเศรษฐกิจที่ว่านี้ได้แก่การที่ญี่ปุ่นต้องซื้อวัตถุดิบจากต่างประเทศถึง 80 เปอร์เซ็นต์เพื่อมาป้อนโรงงานหัตถกรรมของตน และเมื่อเป็นเช่นนั้นก็จะต้องให้มิตลาดรับซื้อสินค้าอย่างกว้างขวางทั้ง ๆ

ที่การแข่งขันกันเป็นไปอย่างสุดกำลัง หนึ่งในสามของการค้าต่างประเทศของญี่ปุ่นเป็นการค้ากับสหรัฐและแคนาดา นอกจากนั้นเมื่อคำนึงถึงเหตุผลทางการเมืองระหว่างประเทศยิ่งกว่าเหตุผลทางเศรษฐกิจแล้ว เราจะเห็นได้ว่าญี่ปุ่นมีข้อเสียหยาอย่างรุนแรงประการหนึ่งคือการเสียดุลในแผ่นดินใหญ่ของจีน ในปี ค.ศ. 1928 จีนซื้อสินค้าออกของญี่ปุ่น 26 เปอร์เซ็นต์ ครั้นในปี ค.ศ. 1961 ซื้อเพียง .4 ของ 1 เปอร์เซ็นต์ ฉะนั้นจึงไม่แปลกประหลาดเลยที่พรรคการเมืองใหญ่ทั้งสองพรรคเรียกร้องให้เปิดตลาดในจีนขึ้นใหม่ แม้ว่าญี่ปุ่นจะยังไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับปักกิ่งก็ตาม เมื่อตกมาถึงปี ค.ศ. 1964 การค้ากับแผ่นดินใหญ่ของจีนได้เพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่ก็ยังคงเกือบจะไม่ถึง 1 เปอร์เซ็นต์ของการค้าต่างประเทศทั้งหมดของญี่ปุ่น การที่ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วก็เป็นปัญหาเพิ่มขึ้นมาอีกปัญหาหนึ่งที่จะต้องรีบแก้ไข ระหว่างปี ค.ศ. 1940 และ 1964 จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นจาก 73 ล้านคนเป็น 96.6 ล้านคน แต่ในระหว่างนั้นอัตราการเกิดลดลงจากการที่เป็นประเทศหนึ่งที่มีอัตราการเกิดสูงที่สุดในโลกมาเป็นประเทศหนึ่งที่มีอัตราการเกิดต่ำที่สุดในโลก (จากที่เกิด 33 รายต่อประชากรหนึ่งพันคนมาเป็นน้อยกว่า 10 รายต่อประชากรหนึ่งพันคน) ประชากรพากันหลั่งไหลเข้ามาในเมืองทำให้มีประชากร 40 เปอร์เซ็นต์มาอยู่ในเมืองและ 25 เปอร์เซ็นต์อยู่ในเมืองใหญ่ที่มีประชากร 100,000 คนหรือมากกว่า การสะสมทรัพย์ไม่เป็นอย่างสม่ำเสมอทั่วกัน และค่าจ้างแรงงานในโรงงานเล็ก ๆ และโรงงานตามบ้าน ซึ่งยังคงเป็นที่ที่คนงานส่วนใหญ่ไปรับจ้างทำงานนั้นค่อนข้างจะต่ำ การที่อุตสาหกรรมขยายตัวอย่างรวดเร็วโดยไม่หยุดยั้งทำให้เกิดปัญหาในการเศรษฐกิจขึ้น ดังจะเห็นได้จากการขาดแคลนแรงงาน การขยายโรงงานจนเกินต้องการ การเกิดปัญหาเงินเฟ้อ และการเกิดเศรษฐกิจตกต่ำชั่วคราวขึ้น

คำอธิบายเกี่ยวกับการที่ญี่ปุ่นทำได้สำเร็จ

ถึงแม้จะมีข้อเสียต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้วก็ดี ความเจริญรุ่งเรืองอย่างรวดเร็วของญี่ปุ่น ก็เป็นเรื่องน่าทึ่งเรื่องหนึ่งของกลางคริสต์ศตวรรษที่ยี่สิบ รายได้เฉลี่ยของประชากรหนึ่งคน แม้ว่าจะยังต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับคนอเมริกัน ก็เป็นสองเท่าของเมื่อปี ค.ศ. 1940 และรัฐบาลได้ตั้งความมุ่งหมาย ซึ่งบางทีอาจจะทำได้สำเร็จ ที่จะเพิ่มการเศรษฐกิจขึ้นให้ได้อีกเท่าตัวเมื่อถึงปี ค.ศ. 1970 เท่าที่เป็นอยู่ มาตรฐานการครองชีพของคนญี่ปุ่นก็เกินสูงที่สุดในเอเชียมากมายแล้ว และค่าจ้างแรงงานก็ใกล้ ๆ กับระดับ

ของฝรั่งเศสและเยอรมนีตะวันตก แม้แต่ในชนบท 8 ใน 10 ครอบครัวมีโทรทัศน์ มี รายงานว่า “ราชสมบัติอันศักดิ์สิทธิ์สามอย่าง” ซึ่งเป็นที่ปรารถนาของบ้านเรือนญี่ปุ่น ทุกบ้านนั้นมีใช่เป็นกระจกเงา เพชรพลอย และดาบ³¹ อย่างในสมัยโบราณอีกต่อไปแล้ว แต่เป็นเครื่องรับโทรทัศน์ ตู้เย็น และเครื่องซักผ้า หรือในระยะเวลาที่เพิ่งผ่านไปนี่ก็เป็น เครื่องเสียงไฮ-ไฟ รถยนต์ และเครื่องปรับอากาศ มีตัวประกอบหลายประการที่ช่วย ทำให้ความสำเร็จที่ดูน่าอัศจรรย์นี้เป็นไปได้ ประการแรก ถึงแม้จะได้รับความพินาศ จากสงคราม คนญี่ปุ่นก็ยังคงมีความรู้ความสามารถทางวิชาการ กำลังคน และประเพณี ที่เป็นคนขยันขันแข็งเหลืออยู่ ประการที่สอง ความช่วยเหลือทางการเงินของอเมริกัน ซึ่งมีใช่แต่เพียงในระหว่างการยึดครองเท่านั้น แต่ยังช่วยซื้อสินค้าและจ้างบริการใน ระหว่างที่สู้รบกันในเกาหลีด้วย อันเป็นการช่วยให้เริ่มงานฟื้นฟูประเทศได้ ประการ ที่สาม ได้แก่การริเริ่มของรัฐบาลญี่ปุ่นในการส่งเสริมและชักนำแนวทางการเศรษฐกิจ ส่วนที่เป็นของเอกชน รัฐบาลได้ส่งเสริมการลงทุนด้วยนโยบายเกี่ยวกับการเก็บภาษี และเงินกู้ และด้วยการใช้จ่ายเงินอย่างมากมากเพื่อต่อต้านผลของการเศรษฐกิจที่กลับ ตกต่ำลงอีก และได้จัดตั้งองค์การวางแผนเศรษฐกิจขึ้น³² ซึ่งทำการรวบรวมข้อมูล คาด ล่วงหน้าถึงแนวโน้มของตลาด และกำหนดเป้าหมายของการผลิต เรื่องที่ดูไม่น่าจะเป็น ไปได้แต่กลับเป็นประโยชน์อย่างสำคัญที่สุดเหนือสิ่งใด ๆ ทั้งหมดก็คือความพ่ายแพ้ สงครามของญี่ปุ่นและการยุบเลิกหน่วยทหาร การทำสงครามไม่ได้และการยุบเลิกหน่วย ทหารทำให้ประเทศไม่ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายจำนวนมหาศาลเพื่อภารกิจของบ้านเมือง โดยตลอดมานั้นเสีย ญี่ปุ่นในปัจจุบันได้ชื่อว่าเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหญ่ประเทศ เดียวเท่านั้นที่ดำเนินการผลิตเพื่อสันติสุขแทนที่จะผลิตเพื่อการสงคราม การที่มีกำลัง ทหารอยู่รวมทั้งสิ้นเพียง 230,000 คนเท่านั้นทำให้ “องค์การป้องกันประเทศ”³³ เสีย ค่าใช้จ่ายไม่ถึง 10 เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณประจำปีและน้อยกว่า 11/2 เปอร์เซ็นต์ ของรายได้ของชาติ

31. ญี่ปุ่นนับชื่อว่าเป็นเครื่องราชกกุธภัณฑ์ของจักรพรรดิ ดูนิยายปรัมปราเกี่ยวกับดาบหรือเทวอมตราในเรื่องตอนต้น ประกอบ

32. Economic Planning Agency

33. the Defence Agency

การปรับปรุงความสัมพันธ์ต่างประเทศ

ชาติญี่ปุ่นก็ประสบปัญหาในด้านการต่างประเทศไม่น้อยไปกว่าชาติอื่น ๆ ญี่ปุ่นยุคใหม่ได้ดำเนินความสัมพันธ์อย่างน่าทึ่งอันตรงกับทั้งสองค่ายและสามารถทำให้ความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ กลับคืนดีดังเดิมขึ้นได้เรื่อย ๆ ความรู้สึกเป็นปรบักษ์และความไม่ไว้วางใจอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ญี่ปุ่นทำการรุกรานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ค่อย ๆ หดไป ญี่ปุ่นได้ลงนามในสัญญาจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามกับพม่าและฟิลิปปินส์ ตกลงจะให้สินค้า ความช่วยเหลือทางวิชาการ และทำการลงทุนเป็นระยะเวลายาวนาน และให้เงินช่วยเหลือทันทีแก่ลาวและกัมพูชา การเจรจาตกลงกันกับสหภาพโซเวียตทำได้ยากกว่าประเทศที่กล่าวมาแล้ว แต่ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1956 รัสเซียกับญี่ปุ่นก็ได้ลงนามในประกาศสงบศึกเป็นการยุติภาวะสงครามระหว่างสองประเทศอย่างเป็นทางการ การเจรจาไม่ได้ตกลงกันเกี่ยวกับอนาคตของหมู่เกาะคูริล ซึ่งญี่ปุ่นอ้างว่าเป็นของตนและรัสเซียเข้ายึดเอาไว้ แต่ก็ได้ทำให้มีความสัมพันธ์ทางการทูตกันอีก มีการส่งเชลยศึกชาวญี่ปุ่นกลับประเทศ และมีการยกเลิกการเรียกร้องค่าปฏิกรรมสงครามของรัสเซีย และเนื่องจากรัสเซียเลิกคัดค้านแล้ว ญี่ปุ่นก็ได้เข้าเป็นสมาชิกของสหประชาชาติเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1956 ด้วย จนกระทั่งถึงฤดูร้อนปี ค.ศ. 1965 ญี่ปุ่นจึงได้มีความสัมพันธ์กันตามปกติกับเกาหลีใต้ และจนถึงเดือนตุลาคม ค.ศ. 1966 จึงได้ตกลงกับสิงคโปร์ได้ในเรื่องที่ตั้งคโปร์เรียกร้องค่าเสียหายในสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่นได้ให้เงินช่วยเหลือโดยผ่านทางแผนโคลอมโบ³⁴ เพื่อช่วยประเทศกึ่งพัฒนาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นจำนวนเงินมากกว่า 6 พันล้านเหรียญอเมริกันแก่โครงการในศรีลังกา อินเดีย ปากีสถาน อินโดนีเซีย ไทย กัมพูชา และเวียดนาม ญี่ปุ่นเป็นสมาชิกผู้ออกเงินรายหนึ่งของธนาคารเพื่อพัฒนาเอเชีย³⁵ที่เพิ่งตั้งขึ้นเมื่อไม่นานมานี้

เรื่องต่างๆ ที่ขัดแย้งกันระหว่างสหรัฐและญี่ปุ่น

ขอบเขตและวัตถุประสงค์ของนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นมีจุดสำคัญอยู่ที่ความสัมพันธ์กับสหรัฐที่ญี่ปุ่นจะต้องธำรงรักษาไว้ด้วยดี ถึงแม้จะมีการฟุ้งพาทาง

34. the Colombo Plan

35. the Asian Development Bank

เศรษฐกิจแก่กันและกัน มีข้อผูกมัดตามสัญญาและยอมรับอุดมคติทางการเมืองคล้ายคลึงกัน ก็ตามก็มีหลายเรื่องที่ขัดแย้งกันระหว่างประเทศทั้งสอง สาเหตุแห่งความไม่พอใจที่ไม่รู้เห็ดหนายของญี่ปุ่นได้แก่ฐานะของเกาะ โบนิโนและเกาะริวกิวที่สหรัฐยึดครองใช้เป็นฐานทัพเพื่อความมั่นคง โดยมีข้อตกลงที่จะยอมรับ "อำนาจอธิปไตยที่ยังเหลืออยู่" ของญี่ปุ่น ญี่ปุ่นได้มีอำนาจปกครองหมู่เกาะ โบนิโนอีกเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1968 แต่การที่เกาะ โอกินาวาได้เปลี่ยนรูปกลายเป็นฐานทัพสำคัญของอเมริกันโดยที่สหรัฐอเมริกาไม่มีใครจะได้คำนึงถึงความรู้สึกของประชากร 900,000 คนของเกาะนั้น ทำให้คนญี่ปุ่นจำนวนมากถือว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งความใจดำและความไม่ถูกไม่ควรแห่งการยึดครองของทหารต่างชาติ การคัดค้านการต่ออายุสัญญาความมั่นคงของสหรัฐอยู่หลังฉากของการก่อความไม่สงบขึ้นในโตเกียว ซึ่งทำให้ต้องระงับการเยือนญี่ปุ่นของประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์ที่กำหนดว่าจะมีขึ้นในต้นฤดูร้อนปี ค.ศ. 1960 วิกฤติการณ์นี้ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญอะไร และสัญญาความมั่นคงซึ่งได้รับการแก้ไขให้คู่สัญญาฝ่ายใดก็ได้บอกเลิกได้หลังจากสี่ปีแล้วนั้น ก็ได้รับการพิจารณาให้ลงสัตยาบันได้จากรัฐสภาโตเอทของญี่ปุ่น เมื่อไม่กี่ปีมานี้ความตึงเครียดระหว่างโตเกียวกับวอชิงตันได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างสังเกตเห็นได้ง่าย จากการแสดงอย่างเป็นทางการและโดยพิจารณาครอบงำแล้วของรัฐบาลและการตะโกนด่าว่าด้วยอารมณ์ที่เป็นไปโดยไม่ได้พิจารณาครอบงำของประชาชนแสดงว่าให้เกิดมีความเชื่อมั่นว่าญี่ปุ่นพร้อมที่จะรับบทบาทที่เป็นอิสระมากขึ้นได้แล้ว สาเหตุสำคัญที่สุดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกเกลียดชังอเมริกันมากขึ้นคือการยึดเอื้อของสงครามเวียดนาม การที่ญี่ปุ่นไม่เห็นด้วยกับนโยบายของสหรัฐในการทุ่มเทกำลังทหารเข้าแทรกแซงในอินโดจีนนั้น มีสาเหตุเนื่องมาจากความรู้สึกว่าตนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชาติอื่น ๆ ในเอเชียแล้ว และจากความกลัวว่าการที่สงครามในอินโดจีนยืดเยื้อต่อไปอาจจะทำให้ต้องทำสงครามกับจีน ซึ่งอาจจะนำความพินาศมาสู่ญี่ปุ่นได้

อารยธรรมญี่ปุ่น
บรรณานุกรม

1. เอกสารสถานทูตญี่ปุ่นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น
2. BENEDICT, RUTH, *"THE CHRYSANTHEMUM AND THE SWORD"* BOSTON, 1964.
3. BARRETT, WILLIAM, ED., *"ZEN BUDDHISM"*, GARDEN CITY, 1956.
4. DE BARY, W.T. ED., *SOURCES OF JAPANESE TRADITION, "ANCIENT JAPAN" "THE HEIAN PERIOD"*. NEW YORK, 1964. (COLUMBIA)
5. DORE, R.P. *EDUCATION IN TOKUGAWA JAPAN*, BERKELEY, 1965.
6. ELLIOT, C., *JAPANESE BUDDHISM*, NEW YORK, 1959.
7. ELLIOT, G.J. *THE PREHISTORY OF JAPAN*, NEW YORK 1951.
8. REISCHAUER, E.O., *JAPAN PAST AND PRESENT*, REV. ED., NEW YORK. 1953.
9., *JAPAN PAST AND PRESENT*, REV. EC., NEW YORK. 1953.
10., *THE UNITED STATES AND JAPAN*, 3 RD., ED., CAMBRIDGE, MASS, 1965.
11. REISCHAUER, E.O. AND FAIRBANK, J.K., *EAST ASIA : THE GREAT TRADITION*, BOSTON, 1960.
12. SANSOM, GEORGE B., *A HISTORY OF JAPAN TO 1334*, STANFORD, 1958.
13. _____, *A HISTORY OF JAPAN* STANFORD, 1961.
14. _____, *JAPAN : A SHORT CULTURAL HISTORY*, REV.ED. NEW YORK, 1952.
15. SHELDON, C.D., *THE RISE OF THE MERCHANT CLASS IN TOKUGAWA JAPAN, 1600-1868 : AN INTRODUCTORY SURVEY*, LOCUST VALLEY, N.Y. 1958.
16. SWANN PETER C., *AN INTRODUCTION TO THE ARTS OF JAPAN*, NEW YORK, 1958.
17. TREWARTHA, G.T., *JAPAN : A PHYSICAL, CULTURAL AND REGIONAL GEOGRAPHY*, MADISON, WID., 1945.